

Note :-

1. All questions are compulsory.
2. Figure to the right sides indicate full marks.

Q.1 A Fill in the blanks (Any 10 out of 12).

10 Marks

1. Management is the _____ of getting things done through people
1) Science 2) Art 3) Commerce 4) Technique
2. _____ Is the primary function of Management.
1) Planning 2) Directing 3) Controlling 4) Staffing
3. Principle of Esprit de Corps means _____
1) Company's Unity 2) Team Spirit 3) Employer's Spirit 4) Strength
4. "Right Man for the Right Job" is the principle of _____
1) Planning 2) Directing 3) Controlling 4) Staffing
5. _____ means integrating all the activities of an organization.
1) Staffing 2) Directing 3) Coordinating 4) Planning
6. _____ skills are known as interpersonal skills.
1) Leadership Skills 2) Administrative Skills 3) Conceptual Skills 4) Human Skills
7. _____ is called as the father of Scientific Management
1) Peter F. Drucker 2) Henry Fayol 3) F.W. Taylor 4) None of the above
8. _____ is deciding in advance what is to be done.
1) Staffing 2) Directing 3) Controlling 4) Planning
9. _____ is uncontrollable in nature
1) Internal Environment 2) External Environment 3) Natural Environment 4) Any Environment
10. _____ is a continuous Process.
1) MBO 2) MIS 2) Evaluation 4) Controlling
11. Game Theory is a _____ Technique
1) Modern 2) Traditional 3) New d) old
12. Organization Structure is divided into Two Parts Formal & _____
1) Abnormal 2) Normal 3) Immortal 4) Informal

B. State whether the following statement is true or false. (Any 10 out of 12)

10 Marks

- 1) Staffing involves selection of right person for the right job.
- 2) Division of work leads to specialisation
- 3) Controlling is a measuring and correcting device.
- 4) Only external environmental factors are analysed in the planning process.
- 5) In Management by Exception, the managers get involved in day-to-day activities of the employees.
- 6) Use of technology leads to quick decision-making.
- 7) Good organisation structure facilitates efficient management.
- 8) Virtual organisation is possible without Information Technology.

- 9) Ideal span of management ensures good team spirit.
- 10) In Management Audit, only financial aspects are reviewed.
- 11) A leader acts as a link between top management and employees.
- 12) Motivation is a predictable task.

Q.2. Answer any Two of the following.

(15)

- 1) Discuss the principles of management propounded by Henry Fayol.
- 2) Explain the dimensions of Management by Peter Drucker.
- 3) Define Management. Explain its features.

Q.3. Answer any Two of the following.

(15)

- 1) What is Planning? Explain the steps in planning process.
- 2) What is Coordination? Explain its importance.
- 3) Explain the eight techniques of decision making.

Q.4. Answer any two of the following.

(15)

- 1) Discuss the steps in Organising process.
- 2) Distinguish between Formal and Informal organisation.
- 3) Discuss the features of Line and Staff organisation.

Q.5. Answer any two of the following.

(15)

- 1) What is Motivation? Explain its importance.
- 2) Explain briefly barriers to effective communication.
- 3) Explain briefly the modern techniques of Controlling.

Q.6. Write Note. (Any 4)

(20)

- 1) Elton Mayo's Hawthorne Experiments
- 2) Human Relations Approach
- 3) MIS
- 4) Advantages of MBO
- 5) Departmentation
- 6) Matrix organisation

वेळ - तीन तास

एकूण गुण : १००

सूचना :-

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.१. अ) योग्य पर्यायसह रिक्त जागा भरा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. व्यवस्थापन म्हणजे -----आहे जे लोकांच्या माध्यमातून कामे करून प्रदर्शित करते.

१) विज्ञान २) कला ३) वाणिज्य ४) तंत्र

२. _____ हे व्यवस्थापनाचे प्राथमिक कार्य आहे.

१) नियोजन २) निर्देश ३) नियंत्रण ४) कर्मचारी

३. एस्पिरिट डी कॉर्प्सचे तत्व म्हणजे _____.

१) कंपनीची एकता २) संघ भावना ३) नियोक्त्याची भावना ४) शक्ति स्थळे

४. "योग्य नोकरीसाठी योग्य माणूस" हे _____ चे तत्व आहे

१) नियोजन २) निर्देश ३) नियंत्रण ४) कर्मचारी

५. _____ म्हणजे संस्थेच्या सर्व क्रियाकलापांना एकत्र करणे.

१) कर्मचारी २) दिग्दर्शन ३) समन्वय ४) नियोजन

६. _____ कौशल्ये आंतरवैयक्तिक कौशल्ये म्हणून ओळखली जातात.

१) नेतृत्व कौशल्ये २) प्रशासकीय कौशल्ये ३) संकल्पनात्मक कौशल्ये ४) मानवी कौशल्ये

७. _____ यांना वैज्ञानिक व्यवस्थापनाचे जनक म्हटले जाते

१) पीटर एफ. ड्रकर २) हेन्री फेयोल ३) एफ डब्ल्यू टेलर ४) वरीलपैकी नाही

८. _____ हे काय करायचे ते आधीच ठरवतात.

१) कर्मचारी २) दिग्दर्शन ३) नियंत्रण ४) नियोजन

९. _____ हे निसर्गात अनियंत्रित आहे.

१) अंतर्गत वातावरण २) बाह्य वातावरण ३) नैसर्गिक वातावरण ४) कोणतेही वातावरण

१०. _____ ही एक सतत प्रक्रिया आहे.

१) एम बी ओ २) एम आय एस ३) मूल्यमापन ४) नियंत्रण

११. गेम थिअरी हे _____ तंत्र आहे

१) आधुनिक २) पारंपारिक ३) नवीन ४) जुने

१२. संघटनेची रचना दोन भागांमध्ये विभागली आहे औपचारिक आणि _____.

१) असामान्य २) सामान्य ३) अमर ४) अनौपचारिक

प्र.१.ब) विधाने सत्य कि असत्य चिन्हाकित करा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. स्टाफिंगमध्ये योग्य नोकरीसाठी योग्य व्यक्तीची निवड समाविष्ट असते.
२. कामाच्या विभागणीमुळे स्पेशलायझेशन होते.
३. नियंत्रण हे मोजमाप आणि दुरुस्त करणारे यंत्र आहे.
४. नियोजन प्रक्रियेत केवळ बाह्य पर्यावरणीय घटकांचे विश्लेषण केले जाते.
५. अपवादाने व्यवस्थापनामध्ये, व्यवस्थापक कर्मचाऱ्यांच्या दैनंदिन कामात गुंतलेले असतात.
६. तंत्रज्ञानाच्या वापरामुळे लवकर निर्णय घेणे शक्य होते.
७. चांगली संस्था संरचना सुविधा हे कार्यक्षम व्यवस्थापनाला मदत करते.
८. माहिती तंत्रज्ञानाशिवाय आभासी संघटना शक्य आहे.
९. व्यवस्थापनाचा आदर्श कालावधी चांगला संघभावना सुनिश्चित करतो.
१०. व्यवस्थापकीय अंकेषणामध्ये फक्त आर्थिक बाबींचा आढावा घेतला जातो.
११. नेता उच्च व्यवस्थापन आणि कर्मचारी यांच्यातील दुवा म्हणून काम करतो.
१२. अभिप्रेरणा एक अंदाज कार्य आहे.

प्र.२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

१. हेन्री फेओल यांनी मांडलेल्या व्यवस्थापनाच्या तत्वांची चर्चा करा.
२. पीटर ड्रुकरच्या व्यवस्थापनाची परिमाणे स्पष्ट करा.
३. व्यवस्थापनाची व्याख्या करा. त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

१. नियोजन म्हणजे काय? नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे स्पष्ट करा.
२. समन्वय म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
३. निर्णय घेण्याचे आठ तंत्रे समजावून सांगा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

१. संघटन प्रक्रियेतील टप्प्यांची चर्चा करा.
२. औपचारिक आणि अनौपचारिक संस्था यांच्यात फरक करा.
३. रेखा आणि कर्मचारी संघटनेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

१. अभिप्रेरणा म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
२. प्रभावी संज्ञापनातील अडथळे थोडक्यात स्पष्ट करा.
३. नियंत्रणाचे आधुनिक तंत्र थोडक्यात सांगा.

प्र.६. टिपा लिहा. (कोणत्याही ४)

(२०)

१. एल्टन मेयोचे हॅथॉर्न प्रयोग
२. मानवी संबंध दृष्टीकोन
३. व्यवस्थापन माहिती पद्धती
४. एम बी ओ चे फायदे
५. विभागीकरण
६. मॅट्रिक्स संघटन
